

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio quarta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

verè cognitū, quia illud est finitum & determinatū, sed illud quod refertur accipiendū est indeterminatū, quia quodcumque dato adhuc possibile est dari aliud, & ideo indeterminatè cognoscitur, & solū in generali, scilicet quod possibile est plus accipi. Et quia secundū hoc attenditur infinitas ideo infinitū secundū quod infinitū dicitur ignotū.

21 Ad secundum dicendum quod singularia futura quæ non sunt secundum se præsentia angelo, sunt tamen ei præsentia ratione causarum suarum naturalium in quibus præexistunt, & sic possunt ab angelo præcognosci.

22 Ad tertium dicendum quod intentio Boëtii non fuit quod intellectus non possit cognoscere singularia, sicut & sensus, sed quod vniuersale nō cognoscitur, nisi per solum intellectum.

QVÆSTIO OCTAVA.

Vtrum intellectus angelicus sit quandoque in potentia.

Tho. 1. q. 58. ar. 1.

AD quartum sic proceditur. Et videtur quod intellectus angelicus sit quandoque in potentia, quia contingit scire multa, intelligere vero vnum solum. 2. Topico. igitur angelus non simul omnia intelligit, ergo intelligendo vnumquodque est simul in potentia ad intelligendum alia.

2 Item intellectus qui non est quandoque in potentia, sed semper in actu est actus purus, sed nullus actus est talis, nisi diuinus, quare &c.

3 **CONTRA.** in omni natura intellectiua, quæ quædoque est in potentia quandoque in actu est inuenire intellectum agentem & possibilem, sed in angelo non distingauius hos duos intellectus, quare &c.

4 **RESPONSIO.** Hæc questio, & illa qua queritur, An angelus simul omnia intelligat, quæ subsunt suæ naturali cognitioni videtur mutuo se includere, & quasi vna questio esse. Et ideo notandum soluendo vtranque questionem, quod cum potentia dicatur in habitu ad actum & actus sit duplex, scilicet primus & secundus, est etiam duplex potentia, scilicet ad actum primum, & ad actum secundum. actus primus ut quidam dicunt, est forma intelligibilis vel species. Actus secundus est considerare. Ad actum primum intellectus angeli nunquam est in potentia, quia illum gradum tenent angeli in spiritalibus substantiis quem tenent corpora cælestia in corporalibus. Corpora autem cælestia non sunt in potentia ad formam, quæ non sit completa per actum, ergo nec potentia intellectiua angeli est, quæ non sit totaliter completa per formas intelligibiles. Ad actum autem secundum, qui est considerare, est in eis potentia separata ab actu, nō enim semper actu cogitant omnia, quorum species habet. Sed potest angelus, quum sit substantia volēs & libera, vti vna specie, & non altera, ad intelligendum vnum, & non aliud.

q. 6. b. huius

5 Hæc autem opinio ponit quod angelus intelligat per species, quod prius improbatum est. Et adhuc improbari potest communi ratione, quæ talis est. Sicut corpus non potest simul figurari diuersis figuris, sicut videtur, nec intellectus noster vel angelicus potest simul informari diuersis speciebus. Nec valet si quis dicat quod nō sunt ibi in actu simpliciter, nec simpliciter in impotentia sed medio modo. s. in habitu quo modo nihil prohibet plures species esse in eodem, quia quantum ad actum infors mandi omnes species sunt simpliciter in actu siue intellectus consideret actu siue non.

Vide Cai. 1. q. 85. ar. 4.

6 Dicendum est ergo quod angelus sicut dicitur est intelligit se & alia à se. Respectu autē sui semper est in actu secundo, quia vnumquodque per hoc intelligitur quia præsens est intellectui, angelus autem semper sibi ipsi præsens est, quare &c. Et idem est de omnibus incorruptibilibus, quia semper sunt ei potentia. Respectu autem futurorum quæ dependēt ex solis causis naturalibus angelus semper est in actu secundo, quia etsi talia nō sint præsentia naturæ angelicæ secundum esse propriè existente, tamen ei præsentia sunt secundum esse quod habent in causis suis. Quæ autem dependent ex libero arbitrio nostro vel angeli, dum futura sunt, nō sunt actu cognita ab angelo nisi forte per aliquam coniecturam. Dum autem sunt actu, cognoscuntur ab angelo, quæ autem sunt supernaturalia, & ex sola voluntate Dei dependent, nec futura, nec præsentia cognoscuntur ab angelo, nisi per reuelationem, & horum omnium red.

Questio I.

dicit rationes sunt in præced. quæst.

7 Emergit autem hic vna dubitatio. sicut enim vnitas motus requirit vnitatē termini, sic vnitas operationis requirit vnitatem obiecti, ergo non videtur possibile quod angelus vno actu & simul intelligere plura possit quod est contra ea quæ dicta sunt. Et dicendū quod cum intelligere fiat in nobis per hoc quod intelligibile sit præsens intellectui, & similiter in angelo, quæ præsentiam iam facit nō situs, sed ordo sicut dictum fuit prius, omnia illa habet rationem vnus intelligibilis, & vno actu intelligi possunt ab angelo, quæ sub vno ordine ei presentari possunt. Omnia autem quæ cognoscit angelus naturaliter ea sub vno ordine, & in ordine ad vnum præsentantur eidem, videlicet in ordine ad essentiam suam, quæ talem gradum tenet in entibus, quod alia tam superiora quam inferiora sunt ei præsentia, vel in se, vel in causis suis: Et ideo possunt simul, & vnicō actu ab angelo cognosci.

Confer hæc cum in qua dixit in primo. d. 27. q. 4.

8 **PER** hoc patet ergo ad primū, sunt enim vnū intelligibile, quæ sub vno ordine continentur, & quæ habent ordinem ad vnum, qualia sunt omnia naturaliter intellecta ab angelo.

9 Ad secundum dicendū quod nullus intellectus nisi diuinus est, quin sit quandoque in potentia ad intelligendum aliqua (ea scilicet) quæ dependēt ex libero arbitrio, & quæ sciuntur per reuelationem.

DISTINCTIO IIII.

Sententia huius distinctionis quartæ in generalis & specialis.

Post hoc videndum est, &c. Superius ostendit Magister, quales creati sunt angeli quantum ad dona gratuita. Hic ostendit quales creati sunt quantum ad dona perfecta. Et diuiditur in tres partes. Primò mouet questionem. Secundò soluit. Tertio recapitulat determinata. Secunda incipit ibi, Ad hoc autem quod. Tertia, quales fuerunt angeli: Secunda istarum diuiditur in duas, secundum duas questiones quas soluit. Secunda ibi, dicitur namque perfecti. Prima principalis diuiditur in tres. Primò soluit questionem quantum ad malos. Secundò quantum ad beatos opponendo & veritatem determinando. Tertio concludit quantum ad utrosque. Secunda, boni verò qui perferunt. Tertia, Ex prædictis consequitur. Hæc est diuisio in generali.

2 **IN** speciali sic procedit Magister: Et proponit primò querendo an angeli sint creati beati an miseri, perfecti an imperfecti. Deinde respondet ad primum, dicens quod angeli non fuerunt creati mali vel miseri, quia non statim peccauerunt. Misera autem peccatum consequitur, & qui peccauerunt, & qui ceciderunt, non fuerunt creati beati, quia certitudinem euentus sui non habuerunt. Postea respondet quantum ad bonos opponens per Augustinum, quod boni sunt statim præcuerunt, mali verò non. Sed Magister dicit quod Augustinus loquitur inquirendo, non asserendo. Ante peccatum enim nulla fuit discretio malorum angelorum à bonis, & ideo vtriq; erant sui status incerti. Postea respondet quod illi qui corruerunt, nunquam boni fuerunt, nisi perfectione naturali. Illi verò qui perstiterunt aut beati fuerunt in spe, quia aliquo modo beatitudinem præcuerunt, aut incerti sui euentus, & tunc nec aliter quam alii erant beati, & hoc probabilius videtur. Deinde respondet ad secundam questionem, dicens quod triplex est perfectio, quædam secundum tempus, quædam secundum naturam, quædam vniuersaliter. Primam habuerunt in creatione, secundam in confirmatione, tertiam verò solius Dei est. ideo quoad aliquid fuerunt perfecti, quoad aliquid imperfecti. vltimò recapitulando concludit ea quæ dicta sunt.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum angeli fuerunt creati beati, an miseri.

Tho. 1. q. 52. ar. 2.

In hæc distinctione agitur de statu in quo fuerit creati angeli, circa quam queruntur tria. Primum est, vtrum creati fuerint beati an miseri. Et videtur quod fuerint creati beati, quia essentia beatitudinis in Dei visione consistit, Ioan. 17. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te, &c.

S 5 Sed

Sed angeli in principio suae creationis viderunt Deum, alioquin non habuissent cognitionem matutinam, quae est cognitio rerum in verbo, cuius contrarium ponit Augu. super Gen. ad litteram, igitur, &c.

2. Item cognoscere Deum per essentiam & absq; vilo medio, est solum beatorum, sed angeli ex solis naturalibus cognoscunt Deum absq; vilo medio, quia absque spe cie vel quocunque alio, vt deductum fuit in praeced. distin. quae est. quare &c.

3. CONTRA. Angeli non potuerunt creari miseri (vt infra probabitur) ergo nec beati.

4. RESPONSIO. Beatitudo tam hominis quam angeli consistit in operatione intellectus & voluntatis circa supremum obiectum, scilicet Deum. Et hoc tam secundum Theologos, quam secundum Philosophos. Haec autem est duplex. vna ad quam possunt ex naturalibus attingere. Alia quam non sequuntur, nisi ex dono superioris naturae. Si loquamur de prima, dicendum quod in ea vel cum ea creati sunt angeli. Cuius ratio est, quia vt saepe dictum est, per hoc fit intellectus in actu secundo, quod fit ei praesens intelligibile, sed intellectui angelico semper est praesens supremum intelligibile, quod est Deus, quare &c. Assumptum probatur, quia praesentiam intelligibilis intellectui angelico facit ordo vnus ad alterum (vt deductum fuit) semper autem extrat ordo Dei ad alterum, & contrario quando angelus est, quare &c.

5. Si autem loquamur de secunda beatitudine, illa consistit in duobus, scilicet in adeptione omnis boni, per manifestam fruitionem (sicut dictum fuit Moysi, ostendam tibi omnia bona) & in carentia omnis mali.

6. Quantum ad primam, non fuerunt angeli creati in beatitudine, quia quicumq; sic beatus est, habet quicquid vult sicut dicit Augu. Sicut enim est sic beato praesens diuina essentia, in qua est omnis ratio veri quantum ad cognitionem, sic ipsa eadem (in qua est omnis ratio boni) est ei praesens quoad dilectionem. Sed constat quod angeli in principio suae creationis non habuerunt quicquid voluerunt, aliquid enim appetit angelus qui non factus est malus, quod tunc non habuit, quare &c.

7. Quantum ad carentiam omnis mali culpa & poenae creati sunt in beatitudine. Et de careria mali culpa ostenditur inferius. De carentia autem mali poenae patet, quia omnis poena vel est per subtractionem alicuius perfectionis debita vel habitae, quoad poenam damni, vel per immisionem alicuius dispositionis contrariae quoad poenam sensus. Angelis autem in sua creatione nihil subtractum est quod ab eis esset habitum, quia antequam crearentur nihil habere poterant, nec aliquid quod eis esset debitum, quia si ponerentur angeli in solis naturalibus creati, adhuc nihil est eis subtractum quod esset eis debitum, quia naturae nihil debetur praeter naturalia. Si vero ponatur in gratia creati multo melius habemus propositum, quia eis conueniens est additum, & nihil debitum subtractum.

8. Item nec in eis fuit mali poenae per immisionem alicuius dispositionis contrariae, quia sublimioris naturae est natura angelica quam caelum, sed caelum non est secundum naturam susceptiuam peregrinae impressionis (vt dicitur. 1. meteororum) ergo multo minus natura angelica. Loquor secundum naturam, quia forte aliud est secundum diuinam iustitiam, vbi ponit aliqui in daemionibus & animabus damnatorum quod pariantur, non solum per detentionem, sed per immisionem, &c. de quo inquiretur.

9. AD primum argumentum dicendum quod angeli in principio suae creationis Deum non viderunt visione beata. Et quod opponitur de cognitione matutina, quae est rerum in verbo. Notandum quod haec nomina, matutinum & vespertinum, inuenta sunt ab Augustino super Gen. ad litteram, qui quum posuisset quod opera sex dierum simul facta fuissent (iuxta illud Ecclesiast. 18. Qui viuunt in aeternum creauit omnia simul) necessarie habuit exponere quomodo intelligantur illi sex dies, in quibus secundum litteram videtur quod res per quandam successione fuerunt creatae, vbi exponit sex dies per cognitionem angelicam sex rerum generibus praesentatam. Et sicut in visitato die est mane & vespere, sic ponit ipse circa cognitionem angeli, mane & vespere, id est, cognitionem matutinam & vespertinam. Non vocat autem vespertinam cognitionem,

cognitionem rerum in proprio genere, & matutinam cognitionem eorum in verbo gloriosam, vt exponit quidam, iuxta quam expositionem procedit argumentum, quia si cognitio angelorum matutina esset gloriosa, omnes pro certo fuissent beati, quum omnibus indita fuerit cognitio rerum sex diebus productarum, etiam antequam produceretur ordine naturae, in quorum quolibet die distinguitur mane & vespere. sed vocatur cognitio vespertina, vt ibi expressè dicit cognitio quam habet angelus de se, aut de alia re, quod sit aliud a creatore. Quum autem hanc cognitionem refert ad laudem creatoris, qui lux est, vt vltimus rei sciendae cognitione accipiat, dicitur matutina, mane enim crescit procedendo versus lucem. Et haec matutina cognitio non arguit angelos fuisse beatos.

10. Ad secundum dicendum quod licet angelus non sit causa rerum quae sub ipso sunt, propter quod ex cognitione suae essentiae non potest eas cognoscere, sicut cognoscitur effectus per causam, sed solum modo in praecedentibus exposito, tamen angelus creatus est a Deo, & sic per cognitionem essentiae suae tanquam per effectum cognoscit deum, & haec cognitio est naturalis, nec extendit se ad perfectionem cognitionis beatae, per quam cognoscitur Deus sine medio cognito, & quantum ad distinctionem personarum, quae non potest per aliquam causalitatem sciri.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum omnes angeli creati fuerint in gratia.

Tho. 1. q. 62. ar. 3.

Secundum quaeritur, vtrum omnes angeli fuerint creati in gratia. Et videtur quod non, quia voluntas angeli non auertitur ab eo cui adhaeret. Ex hoc enim redditur a quibusdam causa obitinationis demonum. Sed voluntas angelorum auersa est a deo per culpam, ergo nunquam adhaeret ei per gratiam.

2. Item quod inest alicui a creatione inest naturaliter, sed gratia non inest naturaliter, alioquin non esset gratia, quare &c.

3. IN CONTRARIUM est quod dicit Aug. de ciuit. Dei lib. 12. quod Deus simul erat condens naturam, & largiens gratiam, & loquitur de angelis. Etiam Hieronymus super Osee tertio capitulo, dicit quod daemones in magna pinguedine Spiritus sancti creati sunt.

4. RESPONSIO. Quauis per certitudinem sciri non possit quae pars quaestionis sit verior (quum quaestio sit de facto) quod ex sola voluntate diuina dependet. Tamen probabilius videtur quod angeli fuerint in gratia creati. Tum quia ad hoc sunt sanctorum auctoritates expressae, quae in opponendo tacitae sunt. Tum quia rationes satis probabiles hoc conuincunt. Non enim minoris dignitatis fuerunt angeli quam primus homo, sed ille fuit in gratia creatus, ergo & angeli. Minor probatur, quia secundum sanctos primus homo creatus fuit cum iustitia originali, sed iustitia originalis non videtur fuisse sine gratia concomitante, quum non potuerit amitti, nisi per culpam, quare &c.

5. Item sicut est in esse naturae, sic suo modo debet esse in esse supernaturali, sed sic est in esse naturae, quod quocumq; processu temporis producta sunt in se a principio fuerunt producta secundum suas rationes feminales, vt ponit Augu. super Gen. ergo similiter in esse supernaturali, gloria quae a processu temporis creaturis rationabilibus est data, fuit a principio secundum principium feminatum producta: sed seminarium gloriae est gratia, quare a principio fuit homini & angelo coeacta. Si quae autem auctoritates videntur dicere quod prius fuerunt angeli creati quam haberent gratiam, exponenda sunt de prioritate naturae, non temporis.

6. AD primum argumentum dicendum quod voluntas angeli non auertitur ab eo cui adhaeret per electionem, forsan autem angelus malus solum habuit gratiam in munerere, vel in habitu, & nunquam in vsu. Vnde nunquam per aliquem actum gratuitum vel meritorem Deo adhaeret, etiam primum dubium est, vt infra patebit.

7. Ad secundum dicendum, quod non omne quod inest a principio, alicui rei inest ei naturaliter, nisi ex necessitate sequatur principia naturae. Alioquin vnio humanae naturae ad suppositum diuinum fuisset homini Christo

natu-

naturalis, quod falsum est, & similiter est de gratia angelis concreata.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum boni angeli fuerint præscii suæ confirmationis, & mali sui casus.

Adam in 3. q. 6.

Tertio queritur, vtrum boni angeli fuerint præscii suæ confirmationis, & mali sui casus.

RESPONSO. Dicenda sunt duo. Primum est, quod tam boni, quam mali angeli potuerunt per coniecturam credere se habituros beatitudinem, sed non per certitudinem. Secundum est, quod mali nullo modo potuerunt casum suum præscire, neq; per coniecturam, neq; per certitudinem.

PRIMUM patet, quia effectus qui non provenit à causa necessaria, sed contingente, determinata tamè ad producendum effectum magis quam ad oppositum potest in ea sciri per probabilem coniecturam, sed non per certitudinem, sed beatitudo est huiusmodi, quia non dependet à causa necessaria, sed contingente scilicet lib. arbit. determinato, tamen magis ad consequendum beatitudinem, quam ad oppositum. Tum quia natura angeli est ad hoc creata, & inclinationem habet, cum quia inerat adiutrix gratia, quare &c.

SECUNDM patet, quia malum præcognitum aut complaceat voluntati, aut non; Si complaceat iam culpa inest, si non complaceat, pœna inest. Sed impossibile est ante primum peccatum angeli inuisse culpam, aut pœnam, quia primum implicat contradictionem. Secundum videtur importare iniustitiam (scilicet quod pœna præcedat culpam) quare &c. Si autem reuelatus fuisset eis casus suus accessissent utiq; dictum secundum comminationem, & non secundum præscientiam.

Sententia huius distinctionis quintæ in generali & speciali.

Post hæc consideratio adducit inquirere. Superius determinavit Magister de conditione vel qualitate angelorum. Hic verò determinat de eorum conversione. Et primo facit hoc. Secundo de his quæ ad eorum conversionem vel auersionem consequuntur. Secunda incipit in princ. 8. dist. præterea sciri oportet. Prima in duas. Primo inquirunt in generali causam conversionis & auersionis. Secundo specialiter causam conversionis. Secunda ibi, habebant enim omnes lib. arb. Et ista dividitur in tres. Primo mouet quæstionem vnam, & istam prosequitur. Secundo remouet quoddam incoueniens quod insequi posset. Tertio mouet quandam aliam quæstionem, & determinat. Secunda ibi, ideo à quibusdā dicit. Tertia, hic queri solet. Hæc est diuisio lectionis in generali.

IN speciali Magister sic procedit, & proponit sic primò, quod propter creationem angelorum quidam fuerunt conuersi, & Deo per charitatem adhærentes illuminati, alii verò non. Sed Deû habentes odio execrati sunt, & eorum à bono auersio ipsos iniustos, & aliorum ad bonum cõuersio iustos fecit. Postea dicit quod amborum fuit libertas lib. arb. per quam bonum vel malum elegerunt. Deinde querit vtrum angelis, & ad quid antequam conuerterentur data sit gratia. Et ostendit quod non indigebant gratia iustificatæ, sed gratia eos ad bonum promouente, per quam gratiam conuersi sunt. Postea dicit quod licet ista in potestate angelorum nõ esset, tamen aliquibus ista putatur ad culpam, non quia conuersi non sunt, sed quia auersi sunt, quia habere eam potuerat, & appositæ eis fuisset si persistissent. Item querit vtrum in ipsa confirmatione beati fuerunt angeli, & vtrum beatitudinem per gratiam tunc eis datam meruerunt. Primum istorum concedit, de secundo tangit duas opiniones: quidam enim dicunt ipsos mereri beatitudinem, quam in principio receperunt per obsequia quæ faciunt hominibus. Et hanc opinionem Magister approbat, in his autem consistit tota sententia lectionis.

QVÆSTIO PRIMA.

An angelus peccare poterat.

Th. 1. q. 63. ar. 1. 2. c. 3.

Quæstio I.

Circa distinctionem queritur de duobus in generali de auersione malorum angelorum, & de cõuersione beatorum. Circa primum queritur de duobus: Primum est, an angelus peccare poterat. Secundum est, an peccare potuerit in instanti suæ creationis. Circa primum sic proceditur. Et videtur quod angelus peccare non potuerit, quia digniores sunt angeli, quam corpora cœlestia, sed in illis non est malum secundum Philosophos, ergo nec in angelis, quare nec peccati, cum omne peccatum sit malum.

Item nullus peccat appetendo illud quod verè bonum est, sicut nullus errat cognoscendo quod verum est, sed angelus nec appetit, nec appetere potuit, nisi verè bonum, ergo angelus non peccauit, nec peccare potuit. Maior patet, quantum ad hoc quod angelus non appetat, nisi verum bonum, quia secundum sanctos si persistisset, obtinisset illud quod appetit, sed nõ obtinisset, nisi verum bonum, ergo illud solum appetit.

Item nec aliud appetere potuit quam verum bonum, quia voluntas non potest ferri nisi in cognitum, sed intellectus angeli non potuit iudicare illud esse bonum quod non fuit bonum, aliàs fuisset in eo error, qui nõ fuit ante peccatum, quare &c.

IN CONTRARIUM est quod dicitur Iob. 4. In angelis suis reperit prauitatem.

RESPONSO. Videnda sunt duo. Primum est an angelus peccare potuerit. Et secundum est quid appetendo peccauit, vtrum, scilicet æqualitatem Dei appetit.

QUANTVM ad primum dicens quod angelus potuit peccare & peccauit, sicut patet ex multis locis scripturæ sacræ. Hæc autem possibilitas probatur hoc modo, illa voluntas potest peccare, quæ innititur regulæ, quæ potest deficere, quia si regula potest deficere & regularum. Defectus autem voluntarius est peccati, sed omnis voluntas creata tam hominis, quam angeli est huiusmodi: ergo &c. Minor probatur, quia regula angeli, cui innititur voluntas, est intellectus vel ratio, quia voluntas nõ fertur nisi in illud quod est sibi ostensum per intellectum & rationem. In omni autè intellectu creato potest incidere defectus, si non erroris vel ignorantia; tamen inconsiderationis.

Iuxta quod est notandum quod in hoc differunt error, ignorantia, & inconsideratio. Error est falsum approbare pro veris secundum Aug. vnde superincludit falsam existimationem. Ignorantia verò est nescientia eorum quæ quis potest & tenetur scire. Inconsideratio est solum defectus actualis cognitionis eorum quæ quis scit in habitu. In angelis verò quauis non ponatur proprie error aut ignorantia, ponitur tamen in eis inconsideratio, quia non est necessarium quod omnia quæ nata sunt circumstantiare & rectificare voluntate angeli in his quæ occurrunt agenda vel eligenda subsint semper suæ actuali considerationi præcipue quantum ad ea quæ sunt supra naturam angeli, vt sunt ista per quæ tenditur in beatitudinem. Et propter defectum huius considerationis potuit defectus esse in electione angeli dum appetit illud quod de genere suo erat bonum, non appetendo cum circumstantia sine quæ non erat appetendum. Quod autem cum circumstantiâ illa non appetierit causa fuit quia de illa non cõsiderauit, & sic ponitur angelus peccasse.

Sed contra hoc opponitur sic, sicut intellectus est verus vel falsus in intelligendo, sic appetitus est bonus vel malus in appetendo. Sed intellectus apprehendens vnum eorum quæ in re coniuncta sunt nõ apprehendendo alterum, nõ est falsus nisi iudicaret vnũ esse sine altero. (Tunc enim esset falsus dicendo cõposita non esse cõposita sed diuisa) ergo similiter appetitus rationalis vel intellectuâlis appetens rem aliquam de se bonã non appetendo eam cum sua circumstantia, puta appetens finem (scilicet beatitudinem) non appetendo ea quæ sunt ad finem (scilicet merita, vel aliquid tale) non propter hoc est malus nisi appeteret habere finem excludendo ea quæ sunt ad finem. Sed secundum positionem prædictam angelus non appetit beatitudinem prædictam absq; meritis exclusiue ita quod vellet habere beatitudinem & vellet non habere merita. Quia cum voluntas non feratur nisi in cognitum oportuisset quod angelus existimasset illud fuisse possibile, &

tunc